

SDP predlaže da se eventualno povećanje kamatnih stopa od strane poslovnih banaka oporezuje. U zavisnosti od vrste kredita odnosno povećanja kamatne stope na već odobrene kredite uvela bi se progresivna kamata od 20% naviše.

Sredstva javnog priopćavanja nisu komentirale ovaj SDP-ov prijedlog. Valjda je stanje tako teško da prijedlozi samo dolaze-odlaze pri čemu nije važno tko ih predlaže.

Pokušajmo rasvijetliti problem.

Očito predlagač želi zaštititi građane koji, u uvjetima krize, sve teže „vežu kraj s krajem“ pa, stoga, smatraju da bi ih eventualno povećanje kamatnih stopa dovelo do ruba nesolventnosti dužnika. Mislim da je SDP u prvu. Odista povećanje kamatnih stopa imalo bi razorne učinke na sudbine mnogih obitelji. Mnogi od dužnika ne bi bili u stanju da prežive iole veće povećanje kamatnih stopa.

Međutim, Hrvatska se je odlučila za gospodarski sustav u tržišnom ambijentu. Ovo, nadalje, znači da kreatori sustava polaze od činjenice da tržište vrši najbolju alokaciju akumulacije, pa, prema tome, tržišne silnice će, u konačnici, ostvariti najbolji zamislivi rezultat. Tamo gdje tržište ne funkcionira, a to je na mnogim područjima, država će svojim mjerama regulirati odnose kako bi tržišni model privređivanja što bolje funkcionirao.

Tako, otprilike, učimo studente i nerijetko mnogi ekonomisti polaze od iznesenog u elaboraciji svojih argumenata zalažući se za tržište.

Kakvo je stanje u Hrvatskoj?

Najprije, valja reći da država participira u finalnoj raspodjeli društvenog proizvoda s polovinom. Pri tome država ostvaruje deficit proračuna što znači da jednim dijelom tekuću potrošnju financira budućim porezima koji će biti nametnuti budućim generacijama. Država, svi se danas slažu, previše stoji i tome se mora stati na kraj.

Hrvatska od 1993. godinu ima sidro zvan tečaj kune. On se određuje tako da se osigura stabilnost cijena ma koliko to koštalo danas, stopa nezaposlenosti, i bez obzira koliko će to stajati buduće generacije koje će otplaćivati inozemni dug (koji ne posustaje). I društveno/državno bogastvo je na rasprodaji kako bi se osigurao tečaj kune.

Kamatna stopa, u tržišnom gospodarstvu, rezultat je ponude i potražnje za kreditima (čitaj: štednjom). Što je veća potražnja od ponude i cijena će biti veća. U Hrvatskoj su svi sektori zaduženi. Država, gospodarstvo i stanovništvo muku muče kako doći do dodatnog kredita. Očito da raspoloživi kreditni potencijal, ako uvažimo tržišni model privređivanja, pripada onom sektoru koji će najviše ponuditi. I opet se javlja država koja putem poslovnih banaka pokriva svoje deficite. Ona povećava kamatnu stopu. Zadnja emisija obveznica nominirana u eurima prodana je po cijeni od 7,8%. Kako se kupovina državnih obveznica smatra nerizičnim poslom očito je da svi ostali sektori moraju platiti više da bi konkurirali državi. I dok u svijetu kamatne

stope konvergiraju nuli kod nas rastu.

Osim toga, eventualno uvođenje poreza na kamate rezultiralo bi smanjenjem ponude kredita upravo onom subjektima kojima će novi krediti značiti preživljavanje. Strane banke imaju svoju filozofiju i nije moguće institucionalno ih odrediti da „slušaju“ hrvatske vlasti. O tome je valjalo razmišljati kada su tadašnje poslovne banke prodavane inozemnim bankama. Nadalje, mogli smo mnogo više učiniti da se je većom pažnjom razmotrio moj prijedlog o osnivanju nacionalne komercijalne banke.

Iz iznijetog je vidljivo da u Hrvatskoj, ma koliko se zaklinjali, imamo sve manje tržišta, dok osnovne instrumente ekonomske politike „okoštavamo“ tako da nam se pojavljuju novi problemi a stare nismo riješili.

Osim toga, samo napominjem da je postojalo oporezivanje kamata i da se je isto pokazalo vrlo neučinkovitim instrumentom u ostvarivanju ciljeva zbog kojih je i uveden porez na kamatu. Eventualno uvođenje poreza na kamatu samo će povećati kamatne stope. Moguće je zamisliti i gori scenarij. Poslovne banke da izbjegnu oporezivanje povećanih kamata povećaju svoje tarife za izvršene usluge, s jedne strane, i, s druge strane, tek malo povećaju kamatne stope tek da zadovolje zakonodavca. U svakom slučaju poslovne banke neće snositi teret takvog poreza.

Prema tome, zaključujem nije dobro uvesti porez na povećane kamatne stope. Ukoliko je potrebno, a u to nemam sumnje, valja smanjiti porez na dohodak kako bi radnicima preostalo što više od bruto nadnice. Za one koji ostanu bez posla valjalo bi tražiti drugo rješenje. Oporezivanje kamata nije nikakvo rješenje.